

A Múcsarnok a fővárosé

Irta: Pipics Zoltán dr.,

az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat titkára.

Harmánc évvel ezelőtt lázas építészeti tevékenységnek volt színhelye a Városliget: javában épültek az ezeréves állami létünket megünneplő millenniumi kiállítás csarnokai. Az akkor emelt épületek egyikének, a Múcsarnoknak az azóta eltelt három évtized most jubileumot és egyszerismind gazdacserét hozott. A városligeti, vagy új Múcsarnok épületét, melynek területére vonatkozólag az állam javára kötött használati szerződés a múlt év október 2-án járt le, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a szerződés értelmében átengedte a székesfőváros korlátlan tulajdonába. Az épületet a tanács által kiküldött bizottság Liber Endre tanácsnok elnöklété mellett ma vette át és addig is, amíg a végleges használat tekintetében a tanács a közgyűlésnek előterjesztést tenne, Képzőművészeti célokra ideiglenesen az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat-nak engedte át használatra.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat már 1891-ben emlékiratot terjesztett a kormány és az országgyűlés elé, amelyben „A magyar művészet válsága” címen felhívta az illetékesek figyelmét egy állandó kiállítási csarnok létesítésére. Ez óhaj teljesülését még csak előmozdította az a körülmény, hogy az ezedévi kiállítás alkalmából szükség volt egy épületre, amelyben a képzőművészeti csoport elhelyezést nyerhessen. Végre Csáky Alvin gróf akkori kultuszminiszter javaslatára létrejött az 1894. évi XXVIII. t.-c., amely elhatározta az új Múcsarnok építését a főváros által az Andrássy-ut végén felajánlott területen. Magát az építést és az épület használatát az akkor már 33 éves múlttal rendelkező Képzőművészeti Társulatra bízta az állam. A Múcsarnok Schickedanz és Herzog tervei szerint mintegy két év alatt 347.000 forint költséggel antik-renaissance stílusban felépült. Ünneplő felavatása a millennium évében, május 4-én I. Ferenc József jelenlétében történt, aki később is gyakori látogatója volt hazai művészi kulturánk ez egyetlen templomának. A magyar művészet fénykora dicsőségének legszebb napjait ezekben a termekben élte át, mignem jött a nagy világgégés és a forradalom, amely a béke és a jólétnek a művészetekre gyakorolt termékenyítő atmoszférájára helyett csak anyagi gondokat és nyomort teremtett. A Múcsarnokot hadikórházzá alakították át. Ez tönkretette az egykor ragyogó, parkettes, termeket,

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Pipics Zoltán

STINAGRA ABACI SZINHÁZ, MŰVÉSZET

a múcsarnok a fővárosé.

Forrás: *Személyi Lap*

1895. X. 11.

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

üvegtervezet összetörte, berendezést megromgálta. A Képzőművészeti Társulat a honvédelmi minisztérium biztatására előlegezte a helyreállítási költségeket, de ezeknek visszatérítését mai napig hiába sürgette, hogy az azóta szükségessé vált javítási munkákat keresztülvihesse.

Ha visszatekintünk arra a munkásságra, melyet a Múcsarnok fennállása óta a magyar művészi élet felvirágoztatása érdekében kifejtett, lehetetlen megfedelkezni arról az intézményről, melynek legnagyobb részben köszönheti létét, melyre fenntartását rábízták és amely a rábízott kulturajavakkal, mint a legnagyobb emberi értékekkel élő lelkiismerettel, lelkes odaadással és művészi érzéssel sáfarkodott. Ez az intézmény az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, amelynek neve és sorsa a Múcsarnokéval mindig egyet jelentett.

Eppen azért most, mikor mérleget készítettünk arról, hogy mi a jelentősége ennek a városligeti középületnek a legújabbkori magyar művészet fejlődésében, nem elég az ott rendezett kiállítások statisztikáját végigolvasni, hanem látni kell azt a széleskörű tevékenységet, melyet a Képzőművészeti Társulat egyéb téren is kifejtett a magyar művészek és a művészetért lelkesedő magyar közönség érdekében. Mert elsőrangú célja mindig az volt: ezt a két elemet közelebb vinni egymáshoz. Hiszen első két nagy elnöke is egy nagy művész: Barabás Miklós és egy nagy műpártoló: idb. Andrássy Gyula gróf volt.

Az első motívum, amely a Társulatot összehozta, a nemzeti eszme volt. Az életképtelen és az osztrák művészet érdekeit szolgáló Pesti Műegylet és a Képcsarnok

Egyet romjain épült fel és a magyar művészek felkarolását tűzte ki céljaul. Hogy ezek közül éppen az első Munkácsy Mihály volt: okmányszerűen bizonyítható tény. A törekvő jelesebb művészek alkotásait a Társulat megvásárolta és a tagjai között kisorsoltatta. Lapot indított „Múcsarnok”, majd „Művészet” címen. Felhívásaival, tanácsaival gyakran irányította kultuskormányaink művészetpártoló tevékenységét. Javaslataira történt az Andrássy-uti és a városligeti Múcsarnok és a Mintarajziskola építése, valamint az Eszterházy-képtárnak az Állam számára való megvétele. 1882-től a Társulat a maga erejéből rendezte a külföldi nemzetközi kiállítások (Bécs, München, Antwerpen, Hága, Brüsszel, Berlin) magyar csoportját. A rászoruló, elaggott művészek, valamint özvegyeik és árváik segítésére alapot létesített. Ennek az alapnak a tulajdonát képezi a Kelenhegyi-úton épült Múteremház, mely 19 művészek ad hajlékot. Kiállítóinak állami aranyérmek, alapítványok, díjak szolgálnak buzdításul. Törekvő fiatal művészek számára mindig különös dicsőséget jelentett, ha elfogadták és kiállították műveiket a Múcsarnokban. Tagjainak száma már a 8000-et is elérte s most, az ország megcsontított állapotában 4000 tagot számol, ami szép arány.

Külön méltatást érdemelnének tavaszi, őszi és téli kiállításai, melyek egyrészt a magyar művészet egy idényből származó termelését mutatták be, másrészt a külföldi művészet egyes irányairól tájékoztatták a magyar közönséget és tanulságokkal szolgáltak az alkotó művészek

Tárg

Hely

Idő:

Személy:

Helyszám:

408
Múcsarnok

számára. A Képzőművészeti Társulat ezenkívül mindig alkalmat adott egyes művészeknek, hogy önálló kiállítás keretében is bemutathassák művészetüket. Hogy csak néhányat említsünk: a Verescsagin-, Peszty-, Tornay-, Spányi-, Bihari-, Székely-, Csák-, Holló-, Vastagh-, Lotz-, Benczur-, Ferenczy-, László-kiállítások örökre emlékezetesek maradnak a tárlatlátogató közönség számára. A Múcsarnok kiállításai ment maradtak minden üzleti jellegtől. Az itt vásárló közönség a művész által megszabott áron, uzsoraszázalékot nélkül műalkotásokat vehetett. A kiállítások nem hajszolták egymást a nagyobb jövedelem reményében és a kiállított alkotások előbb szigorú kritika szűrőjén mentek keresztül. Ez az altruizmus biztosít számára jogosan meg nem támadható tekintélyt és becsületet.

Pedig a támadásból is kijut ennek az intézménynek, amely a magyar művészi kultúra szem előtt tartásának 64 éves múltát köszönhet. Vádolják, hogy üldözje bizonyos irányoknak, mert nem ismer más, mint *művészi irányt*. Művészi evolúció-revolúció harcát, magyar művészi problémák küzdelmét emlegetik, pedig gyakran nem is művészi problémák azok. „magyar”-nak is csak annyiban lehet nevezni, amennyiben az ősi szétválasztásnak tipikus jelenségei. Ezek a jelenségek a művészi fejlődés hatalmas folyamának még csak nem is mellékerei, melyek gazdagítanak, hanem inkább terméketlenül mocsarai, melyek elposványosítják.

A Képzőművészeti Társulat által elért eredményekre tekintsenek a támadók, akiknek bölcsője valamennyinek a Múcsarnokban ringott és tanuljanak tőle magyar művészi kultúrát csinálni.

A főváros élen most olyan egyéniségek állnak, akik nemes célokért folytatott küzdelmében segítségére leszenek — mint a múltban is — a Múcsarnoknak, amely tőlük várja az új korszak küszöbén újabb felvirágzását. A Társulat pedig minden magyar művészt és műpártolót tárt karokkal fogadva kebelében, régi tradíciói nyomán halad dicsőséges centenáriuma felé.